

Fra: Dahlin, Lill-Solrun Ryddheim
Sendt: onsdag 19. august 2020 22:07
Til: Ketil Bøe Moen
Kopi: Scheel, Hans Henrik; Erlandsen, Espen; Postmottak Finansdepartementet;
postmottak@jd.dep.no
Emne: Anmodning om Lovavdelingens vurdering

Jeg viser til samtale i dag om nedennevnte.

I finansministerens svar 12. august 2020 til stortingsrepresentant Sivert Bjørnstads spørsmål nr. 2251 til skriftlig besvarelse (vedlagt), som er reist i anledning Stortingets behandling av Dokument 9:1 (2019-2020), uttrykte finansministeren følgende:

«Departementets vurdering er at sentralbankloven § 2-13 første ledd medfører at Stortinget har lagt oppgaven med å ansette daglig leder for bankens forvaltning av SPU til Norges Banks hovedstyre, uten noen form for instruksjonsmulighet for overordnede statsorganer i forbindelse med ansettelse av leder for bankens forvaltning av SPU. Departementets vurdering er at både ordlyden i bestemmelsen og særlig dialogen mellom departementet og Norges Bank som er omtalt i forarbeidene klart anviser en slik forståelse. Den instruksjonsadgangen som ellers gjelder for forvaltningen av SPU, gjelder dermed ikke innenfor rammen av sentralbankloven § 2-13 første ledd.

Videre mener departementet at § 2-13 første ledd uttømmende regulerer den dialogen som skal være mellom departementet og Norges Bank i forbindelse med ansettelse av daglig leder. Departementet mener derfor at sentralbankloven § 1-6 om Norges Banks plikt til å informere departementet om saker av viktighet, ikke er relevant.

Ved at hovedstyret har eneansvaret for ansettelsen, og loven anviser at departementet kun bør bli orientert om aktuelle kandidater, vil det etter departementets vurdering rettslig sett være opp til Norges Bank hva den anser som relevant å informere departementet om i tilknytning til de mest aktuelle kandidatene.

Finansdepartementet ble i den aktuelle saken gitt anledning til både å komme med innspill til kvalifikasjonskravene i stillingsutlysningen og departementet ble orientert om aktuelle kandidater før hovedstyret fattet sin beslutning 24. mars 2020, jf. også svar 27. april på ditt spørsmål nr. 1392. Departementets vurdering er dermed at Norges Bank i sakens anledning ikke har brutt sentralbankloven.»

Det fremgår av ovennevnte at Finansdepartementet mener at det juridiske grunnlaget da var tilstrekkelig opplyst til at departementet har kunnet konkludere om relevante juridiske bestemmelser i sakens anledning. Samtidig mente departementet at det ville være nyttig for debatten rundt hvilket rettslig handlingsrom overordnede statsorganer har overfor Norges Bank om en også fikk innhentet en juridisk vurdering fra andre enn Finansdepartementet (som har forvaltningsansvaret for sentralbankloven).

En slik utredning kunne naturlig vært innhentet fra Lovavdelingen, men departementet valgte i dette konkrete tilfellet heller å be om en vurdering fra et eksternt advokatfirma.

Departementet ba 14. august 2002 Arntzen de Besche Advokatfirma AS ved partner og advokat Sven Iver Steen om å vurdere om overordnede statsorganer har rettslig adgang til

å instruere hovedstyret i Norges Bank i dets arbeid med å ansette daglig leder av bankens forvaltning av Statens pensjonsfond utland, herunder i avtaleforholdet mellom Norges Bank og Nicolai Tangen. Advokatfirmaet ble også bedt om å vurdere om opplysningsplikten som påhviler Norges Bank om saker av viktighet, i henhold til sentralbankloven § 1-6, omfatter forhold knyttet til bankens forvaltning av SPU, herunder ved ansettelse av daglig leder av NBIM.

Departementet mottok utredningen 18. august (vedlagt) og i brev samme dag (vedlagt) oversendte finansministeren utredningen til Stortinget.

Hovedkonklusjonene i utredningen (punkt 2) hitsettes som sitat:

* Sentralbankloven § 2-13 første ledd fastsetter at Norges Banks hovedstyre har rett og plikt til å ansette daglig leder av NBIM. Beslutning om ansettelse etter sentralbankloven § 2-13 gjelder både valg av hvem som ansettes og vilkårene for ansettelsen, jf. at det er ett ansettelsesforhold hvor avtalepartene har tilbudt og akseptert ansettelse på nærmere fastsatte vilkår.

* Den instruksjonsadgangen som ellers gjelder for forvaltningen av SPU, gjelder ikke innenfor rammen av sentralbankloven § 2-13 første ledd.

* Finansdepartementet kan ikke instruere hovedstyret i Norges Bank om forhold som er omfattet av sentralbankloven § 2-13 første ledd i kraft av delegert myndighet. Regjeringens instruksjonsmyndighet etter sentralbankloven § 1-4 er begrenset til ekstraordinære forhold knyttet til sentralbankvirksomhet, og gjelder ikke forhold knyttet til SPU.

* Overordnet statsorgan er derfor innenfor hovedstyrets eksklusive myndighet avskåret fra å gi åpen eller skjult instruks om ansettelsen av daglig leder i NBIM.

* Sentralbankloven § 1-6 gjelder ikke for Norges Banks forvaltning av SPU. Bestemmelsen gjelder heller ikke ansettelse av daglig leder i NBIM.

I finansministerens brev 18. august 2020 sluttet departementet seg til konklusjonene og det vesentligste av begrunnelsene for konklusjonene. Departementet viste også til at advokatfirmaets konklusjoner er i tråd med departementets vurderinger uttrykt i ovennevnte svarbrev til stortingsrepresentant Sivert Bjørnstad (spørsmål nr. 2251). Dette brevet ligger også vedlagt.

Finanskomiteens innstilling skal etter det opplyste foreligge 21. august 2020. Departementet ber om en uttalelse også fra Lovavdelingen om den rettslige adgangen til å instruere hovedstyret i Norges Bank om ansettelsen av daglig leder for bankens forvaltning av Statens pensjonsfond utland. I lys av den korte tiden som er til rådighet, bør Lovavdelingen prioritere å beskrive de overordnede vurderingene som må foretas i en situasjon der ansettelsesforholdet allerede er etablert i samsvar med sentralbankloven § 2-13. Dette er imidlertid ikke til hinder for at Lovavdelingen også kan vurdere handlingsrommet frem til dette tidspunktet.

Om mulig ber vi om at uttalelsen foreligger innen utløpet av torsdag 20. august.

Lill-Solrun Ryddheim Dahlin

Fagdirektør/Specialist Director

Finansdepartementet/Norwegian Ministry of Finance
Avdeling for formuesforvaltning /
Asset Management Department

Mobile: +47 917 24 470

Office: +47 22 24 44 28

E-mail: lrd@fin.dep.no

www.regjeringen.no/spf